

doubleren voorkomen (2)

30/05/2010 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

Het vroegtijdig signaleren van leer- en gedragsproblemen begint al in de kleutergroepen.

De leerkrachten kunnen hier de ontwikkeling observeren en ook gebruik maken van eenvoudige toetsen om de risicokinderen in kaart te brengen.

Op deze manier kunnen activiteiten worden ondernomen om deze risico's te verminderen en de kinderen toch een veilige start te geven in groep 3.



Dit moet uiteraard gebeuren op een manier die recht doet aan de kleuter. De activiteiten moeten geen schools karakter hebben, maar wel gericht zijn op het verwerven van de benodigde vaardigheden. Dit dient op een speelse manier te gebeuren.

Smits (2010) beschrijft een aantal kenmerken waarop gelet moet worden op het gebied van lezen. Kinderen kennen aan het eind van groep 2 vaak al een flink aantal letters. Onze maatschappij is blijkbaar zo geletterd dat ook jonge kinderen deze al vanzelf oppakken. Kinderen die dus niet een flink aantal letters kunnen benoemen, lopen een verhoogd risico om uit te vallen. Ook woordenschat, mondelinge taalvaardigheid, fonemisch bewustzijn en auditieve analyse zijn belangrijke voorspellers van leessucces.

Gelderblom (2009) beschrijft een aantal belangrijke doelen op het gebied van rekenen die een voorwaarde vormen voor rekensucces in groep 3: kinderen kennen de cijfersymbolen, kunnen tot 20 tellen, kunnen vanaf een gegeven getal verder tellen, kunnen terugtellen vanaf 10 en kunnen buurgetallen noemen tot 20.

Als bekend is welke kinderen deze lees- en rekendoelen waarschijnlijk niet zullen halen, dan moet er niet gedacht worden aan kleuterschoolverlening. Nee, er moet juist extra leertijd en aandacht van de leerkracht zijn zodat deze doelen wel worden gehaald.

Anneke Smits spreekt van de 'voorschotbenadering' waarbij met risicoleerlingen gericht gewerkt wordt aan genoemde voorwaarden. Dit kan op een leuke en speelse manier gebeuren, geïntegreerd in het groepsgebeuren. Dus geen kinderen uit de klas halen of laten oefenen met de rt'er. De voorschotbenadering mag namelijk nooit de eerste faalervaring zijn: ik kan het niet en ben anders. De voorschotbenadering is juist bedoeld om een 'circle of failure' te voorkomen.

De activiteiten op het gebied van taal en lezen moeten gericht zijn op het behalen van de genoemde doelen, maar tevens speels zijn. Een goed voorbeeld van een dergelijke activiteit is het spelen van een bordspel waarbij geteld moet worden.

Kleuterschoolverlenging is eigenlijk een eufemisme voor zittenblijven in de kleutergroep (Vernooy, 2009). Zittenblijven is voor veel kinderen een traumatische gebeurtenis. Ook zijn de gevolgen voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling niet positief. Zeker niet op de langere termijn. Zittenblijvers scoren lager op gedrag in de klas, sociaal-emotionele aanpassing, zelfbeeld en

aandacht. Ook hebben zij meer problemen in de omgang met hun leeftijdsgenoten. Ze gaan met minder plezier naar school en doen minder goed hun best. Hun houding ten opzichte van taal en rekenen is negatiever.

“Kleuterschoolverlenging is eigenlijk een eufemisme voor zittenblijven in de kleutergroep.”

Als er in de kleutergroepen niet ingezet wordt op preventie en voorschotbenadering, dan lopen kinderen een verhoogd risico om uit te vallen in groep 3. Er is dan meer hulp nodig van de intern begeleider en de remedial teacher, er moeten handelingsplannen worden geschreven. De leerkracht moet meerdere instructiegroepen gaan vormen in de klas. Deze tijd kan beter gestopt worden in het voorkomen van de problemen.

Als dit niet wordt gedaan, dan verdicht de problematiek zich in groep 4 en 5. Met als gevolg dat er grote leerachterstanden kunnen ontstaan. Hieruit komen vaak gedragsproblemen voort. Op de groep als geheel heeft dit een negatieve invloed. Leerkrachten kunnen deze groepen als 'een lastige klas' gaan typeren. Niemand wil het volgend jaar voor een dergelijke groep worden geplaatst. Het is een negatieve vicieuze cirkel die niet meer te doorbreken is.

Leerlingenzorg dient zich te richten op het voorkomen hiervan. Directie en interne begeleiding moeten zich bezighouden met het vergroten van de kennis en vaardigheden van leerkrachten. Zij zijn degenen die de metaforische vinger in de dijk moeten stoppen om een stortvloed van problemen en negativiteit te voorkomen.

Anneke Smits over de 'voorschotmethode':

<http://www.quadraat-leiden.nl/docs/Risicokleuters%20helpen%20Lezen%20en%20spellen.pdf>

Gerard Gelderblom over rekenvoorwaarden:

<http://www.poraad.nl/scrivo/asset.php?id=357140>

Marisca Milikowski over speels werken aan de rekenvoorwaarden met verbluffend resultaat:

<http://www.rekencentrale.nl/Recent/KleutersMetAchterstand.pdf>